

Zápis z jednání Pracovní skupiny pro sběr dat a kontrolu realizace programu BfHI 2018 (dále také jen „PS“) ze dne 5. března 2025

Místo a čas konání: platforma Zoom, 10:00-12:00

Přítomné členky:

Příjmení a jméno členky	Instituce	Střet zájmů
Hradecká Lucie (<i>předsedkyně</i>)	Odbor rovnosti žen a mužů, Úřad vlády ČR	NE
Jirásková Vlasta	Laktační poradkyně, nezávislá odbornice	NE
Jírová Jitka	ÚZIS	NE
Lemrová Adéla	SZÚ	NE
Majerčíková Aneta	Ministerstvo zdravotnictví (NAM2)	NE
Pavlíková Markéta	Biostatistička, nezávislá odbornice	NE
Poloková Andrea	Mamila, o. z.	NE

Omluvené členky:

Příjmení a jméno členky	Instituce	Střet zájmů
Kredbová Andrea	SpoKojení, z. s.	NE

Přítomní hosté a hostky:

Příjmení a jméno hostky/hosta	Instituce	Střet zájmů
Matoušková Michaela	Ministerstvo zdravotnictví (NAM/2)	NE

Za sekretariát Komise pro výživu kojenců a malých dětí: J. Kolmanová (*tajemnice*)

Program jednání Pracovní skupiny pro sběr dat a kontrolu realizace programu BfHI 2018 ze dne 5. března 2025	
1. Úvod	předsedkyně PS
2. Rešerše sběru dat k výživě v nemocnicích	A. Majerčíková

3. Změna sběru dat k výživě u pediatrů a pediatriček	A. Majerčíková
4. Různé	členky PS

1. Úvod

V úvodu předsedkyně PS L. Hradecká přivítala přítomné členky a náměstkyni ministra zdravotnictví a novou předsedkyni Komise pro výživu kojenců a malých dětí M. Matouškovou jako hostku na čtvrtém jednání PS. Požádala o souhlas s nahráváním jednání za účelem vytvoření zápisu z jednání, záznam bude po schválení zápisu smazán. Představila dále program jednání, který byl členkami jednomyslně schválen.

2. Rešerše sběru dat k výživě v nemocnicích

A. Majerčíková představila výsledky šetření ke sběru dat k výživě v porodnicích za rok 2023. Úvodem poděkovala J. Kolmanové a M. Cacákové za technickou asistenci v komunikaci s nemocnicemi.

Rešerše dat probíhala od prosince 2024 do února 2025 v 87 zařízeních (od té doby jedno zařízení ukončilo provoz), s výjimkou jednoho zařízení se podařilo se získat výsledky ze všech zařízení. V 29 zařízeních byl zjištěn problém se sběrem dat, a to z různých důvodů, vč. technických; **nepochopení metodiky ÚZIS ČR se zjistilo u 22 zařízení, z nichž největší část (19; 31 % z tohoto typu zařízení) jsou zařízení základní péče, dále pak 2 perinatologická centra intermediální péče (13,3 %) a 1 perinatologické centrum intenzivní péče (8,3 %).** Tato zařízení sbírala výlučné kojení dle definice WHO. Výsledná data však byla zároveň **dotčena v různé míře**. Zatímco některá zařízení změnu metodiky vůbec nezaznamenala a nadále sbírala výlučné kojení dle WHO, v případě jiných zařízení sbírala data nesprávně pravděpodobně jen část personálu, zatímco jiní byli v souladu s metodikou ÚZIS ČR. U jiných zařízení pak probíhal sběr dat nesprávně jen v prvních měsících roku 2023.

U 8 zařízení je možné opravit data v ÚZIS ČR, A. Majerčíková předjednávala s J. Jírovou. Dále byla zjištěna neznalost programu BfHI 2018 v některých zařízeních, která chtěla vykazala výsledky jen u dětí donošených; sentinelový indikátor přitom se týká všech dětí. V těchto případech není důvod opravu provádět.

Řada zařízení připojila k potvrzení dat i komentáře k výsledkům, nejčastěji stran toho, proč se kojení v jejich zařízení nedaří. Jmenovány byly nejčastěji chybějící banky a sběrný mateřského mléka, problémy ze strany matek (údajně časté žádosti o zastavení laktace) apod. J. Jírová k tomu uvedla, že léky k zástavě laktace podané během hospitalizaci v zařízení nejsou v registru ÚZIS ČR evidovány. A. Lemrová dodala, že v rámci NetCode se účastnila jednání ve Fakultní nemocnici Na Bulovce, kde primář neonatologického oddělení M. Čihař upozorňoval na obdobnou tendenci. Mezi důvody se dále objevovaly drogové závislosti matek a socioekonomický status, žádné zařízení však nedodalo data, která by tato tvrzení potvrzovala jako statisticky významná.

A. Majerčíková navrhla na základě rešerše sběru dat návštěvy některých zařízení (nemocnice ve městech Děčín, Most, Prostějov, Šumperk, Jindřichův Hradec a další).

Závěrem A. Majerčíková uvedla, že má velký smysl pokračovat ve zveřejňování a analýze dat, čímž můžeme odhalit různé problémy při jejich sběru i postupu nemocnic. Dále upozornila na důležitost sjednocení indikátorů s WHO a včasné a dobré komunikování změny indikátorů směrem k zařízením. Bylo by dobré zařízení motivovat ke sběru dat výlučného kojení, což je klíčový indikátor programu BfHI 2018. Také upozornila, že zařízení, která sbírala data chybně za rok 2023, budou mít většinou chybně i sběr dat za rok 2024, což také některá dopředu avizovala.

L. Hradecká poděkovala za podrobnou prezentaci a otevřela diskuzi k tomuto bodu.

M. Matoušková navrhla navštívit i zařízení, které vyšlo naopak nejlépe co do počtu plně kojených dětí. A. Majerčíková navrhla zaměřit se prioritně na zařízení základní péče. J. Kolmanová doplnila, že z tohoto typu nemocnic vychází dle dat ÚZIS ČR za rok 2023 nejlépe Nemocnice Milosrdných bratří v Brně.

J. Jírová ocenila tuto iniciativu a poděkovala za validaci dat, kterou Ministerstvo zdravotnictví pro ÚZIS ČR tímto provedlo. Dále uvedla, že dodatečné opravy dat může schválit pouze ředitel ÚZIS ČR a také upozornila, že data musí mít specifický formát a žádost o opravu dat musí vzejít z nemocnice. Upozornila, že **rok 2024 ještě není uzavřen, data se sbírají do konce března 2025 a je tak možné je stále opravovat**. J. Jírová také **nabídla, že pokud obdrží seznam nemocnic se zájmem o opravu dat, může to s nimi vykomunikovat**.

K indikátoru výlučného kojení uvedla, že na podzim roku 2024 poslala žádost na Radu registru a tento týden obdržela zprávu, že z lékařského hlediska nevidí důvod pro změnu terminologie (nejde o úpravu datového rozhraní, ale o nastavení metodiky). Ředitel ÚZIS ČR navrhl vést s příslušnou odbornou společností diskuzi. **J. Jírová slíbila přeposlat vyjádření České neonatologické společnosti (ČNeoS)**. J. Jírová dále uvedla, že ÚZIS ČR chystá webináře pro zařízení k metodologii (Zpráva o novorozenci) a tento kanál lze využívat pro edukaci a komunikaci s nemocnicemi.

M. Pavlíková upozornila na tendenci svalovat vinu na matky v souvislosti s nedostatečnými výsledky v podpoře kojení, obdobně jako je tomu v otázkách spojených se sníženou porodností. Bylo by užitečné mít přehled, jak velký problém to je (demografie, závislosti), lze získat tato data přímým nebo nepřímým sběrem? Upozornila, že v této problematice je prostor na mezioborovou spolupráci (adiktologové, laktační a sociální poradenství apod.). Největší problém vidí v rutinní praxi podávání dokrmů v případech, kdy to není nutné (např. v kontextu s nesprávnou praxí rutinního vážení dětí či při dřívějším odchodu z porodnice), zde je velký prostor pro edukaci zdravotníků a zdravotnic.

M. Matoušková informovala o návrh multidisciplinárních týmů v připravované strategii Zdraví 2035. Zeptala se na datové propojení výsledků s bankami a sběry mateřského mléka. A. Majerčíková reagovala, že v ČR jsou 4 banky a 19 sběrů mateřského mléka, v závěrečné zprávě toto zohlední. Samotná existence banky či sběry nutně neznamená lepší výsledky nemocnice.

A. Poloková upozornila na specifické potřeby některých skupin (např. drogově závislých žen, Romek, Ukrajinek apod.). Pokud personál nedokáže tyto skupiny adekvátně podpořit, není to chyba žen, ale selhání systému. Uvedla, že pokud matka přichází s tím, že nechce kojit, je to po celou dobu pobytu v porodnici. Navrhovala se více zaměřit na vzdělávání personálu o programu BfHI 2018 i směrem ke sběru dat. J. Jírová reagovala na A. Polokovou, že zmapování zařízení je jistě užitečné; k závislým matkám upozornila, že v datech pojišťoven je viděna pouze léčená závislost. Tudíž celková data jsou podhodnocena.

A. Lemrová poznamenala k socioekonomickému statusu rodiček, že je jistě důležité věnovat se tomuto interdisciplinárně. Pro řadu sociálně znevýhodněných žen je kojení přítěží, vzdor ekonomické nevýhodnosti, vliv má i jejich nízká zdravotní gramotnost. Upozornila na další důvod, proč ženy přestávají kojit, ve Fakultní nemocnici Na Bulovce uváděli častější užívání antidepresiv u rodiček. M. Pavlíková na základě článku od MUDr. Šebely poznamenala, že mnohá antidepresiva nejsou kontraindikací kojení.

L. Hradecká se účastnila konference pořádané MUDr. Šebelou, kde opakovaně zaznělo, že antidepresiva nejsou kontraindikací kojení; může se tedy jednat o zástupný důvod pro vysvětlení horších výsledků v podpoře kojení. Zeptala se J. Jírové, zda budou webináře ÚZIS ČR pro zdravotnická zařízení nahrávané a zpětně dostupné. Dále vznesla na J. Jírovou dotaz ke sběru dat

a implementaci doporučení z mezinárodního workshopu konaném na půdě Úřadu vlády, jde o dva roky starou záležitost. Tehdejší vedení ČNeoS (Z. Straňák) přislíbilo implementaci doporučení z workshopu, L. Hradecká se zeptala, proč se tak doposud nestalo. J. Jírová reagovala, že se jednalo o ústní příslib, na schůzce byla jen ona, poté se změnil výbor ČNeoS a došlo k narušení vztahů směrem ke Komisi pro výživu kojenců a malých dětí kvůli střetům zájmů této odborné společnosti.

V. Jirásková se zeptala na sběr dat výlučného kojení dle WHO v nemocnicích od roku 2026, J. Jírová odpověděla, že se prozatím bude pokračovat ve stávající metodice (plné kojení). V případě změny na sběr výlučného kojení dle WHO není třeba měnit datové rozhraní, jde pouze o změnu nastavení metodiky, což závisí na rozhodnutí výboru ČNeoS, který tvoří radu příslušného registru. M. Pavlíková uvedla, že by bylo dobré motivovat zařízení, aby sbírala paralelně i data výlučného kojení dle WHO. A. Majerčíková se zeptala, jaké jsou možnosti dále postupovat v případě nesouhlasu výboru ČNeoS s ohledem k tomu, že vláda již změnu dat schválila jako úkol ve Strategii BfHI 2018. J. Jírová uvedla, že finální slovo má ministr zdravotnictví. A. Majerčíková toto tedy považuje za záložní řešení. M. Matoušková uvítá jednání se zástupci odborných společností na menší platformě.

3. Změna sběru dat k výživě u pediatriů a pediatriček

L. Hradecká otevřela třetí bod jednání a předala slovo A. Majerčíkové.

A. Majerčíková ve vrátila k otázce změny sběru dat u pediatriů a pediatriček, diskutované na posledním setkání PS. Situace se zkomplikovala tím, že pojišťovny odmítly tento výkon hradit, neboť sběr dat je povinností pediatriů a pediatriček ze zákona. M. Matoušková uvedla, že proběhla její schůzka s MUDr. Zvolským z ÚZIS ČR, kde byla diskutována forma sběru dat tak, aby to bylo přijatelné pro obě strany a zároveň byl sběr dat vypovídající. J. Jírová doplnila, že finance požadované pediatrii jdou na to, že si musí nechat upravit informační systém pro nový sběr dat. Zároveň není nutnost vytvářet nový výkon, ÚZIS ČR hledá cestu. M. Matoušková doplnila, že počítá s dalšími schůzkami k tomuto tématu.

4. Různé

L. Hradecká otevřela poslední bod jednání, v návaznosti na prezentaci A. Majerčíkové navrhla předložit Komisi jak závěrečnou zprávu z rešerše, tak i návrh usnesení. A. Majerčíková uvedla, že zpráva o rešerši sběru dat v nemocnicích bude také přílohou tohoto zápisu.

L. Hradecká poděkovala všem za účast na jednání a ukončila jej.

Shrnutí úkolů pro sekretariát a členky PS:

1. Dožádání dat o spotřebě antidepresiv a léků na zastavení laktace od ÚZIS ČR po ukončení hospitalizace

Zodpovídá: J. Jírová

Termín: co nejdříve

2. Zaslát vyjádření ČNeoS ke změně metodologie sběru dat

Zodpovídá: J. Jírová

Termín: co nejdříve

3. Poskytnout follow-up nemocnicím (rešerše sběru dat)

Zodpovídá: sekretariát Komise

Termín: co nejdříve

4. Nachystat vyjádření pro Komisi vyplývající z verifikace sběru dat

Zodpovídá: A. Majerčíková

Termín: do příštího jednání Komise

5. Poslat ÚZIS ČR seznam zařízení, u kterých je možné opravit data o výživě novorozenců za rok 2023

Zodpovídá: sekretariát Komise

Termín: co nejdříve

V Praze dne 5. března 2025

Zapsala: Josefa Kolmanová, tajemnice Komise pro výživu kojenců a malých dětí